

פרוטוקול מס. 6/ה
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' י"ט בכסלו תשס"ו - 14.12.54
בשעה 11.00

חברי הוועדה:

יושבת-ראש:

- ס. בנטוב - היו"ר
- י. ארזי
- א. כהן
- ש. לגיא
- ע. מיסון
- י. ניצני
- ר. פלדמן
- ס. קסיס

מזכירים:

ד"ר פיקר - סגן מזכיר הממשלה

סדר-היום: א. הצעת חבר הכנסת כהן לתיקון פקודת הטבק

ב. חכרות הסקריפ

היו"ר ס. בנטוב:

אני פותח את הישיבה.
הסעיף הראשון בסדר היום - סיכום בענין הצעת
מר כהן לתיקון פקודת הטבק. מנו החלטנו לבקש מהכנסת להטיל על הוועדה
לעבד הצעת חוק. הנסיאות הודיעה לנו כי במהרה זו מנוגדת לתקנון.

א. כהן:

שתי הערות: אחת עניינית ואחת פורמלית. הצעת
החוק שהגשתי לכנסת היא הצעת-מסגרת, ומלכתחילה
ידעתי שרק תוך עיבוד טעמי בוועדה תקבל את הצורה הסופית, על ידי תוספות
וגם מדרעות. כיוון שעבר זמן שפילתי בענין מתוך מגע עם המוסדות: מלבן
הסוכנות ומשרד הסעד, וכבר הוכנה הצעת חוק בצורה אחרת זסעיפים אחרים,
והתכוונתי להביא הצעה זו כחומר לוועדת הכלכלה לקריאה סגורה. בטום פנים לא
עמדתי על הצעת החוק כפי שניסחתי אותה ביטוח ראשון לפני שנה בערך.
מי שחוטב שהצעת חוק זאת אינה טובה ויש צורך בתקונים, אני מודיע לך
כי אינני עומד עליה כפי שהיא. הוועדה תסמע את נציגי המכס והבלו, מלבן,
קסיסים ובנים ותגיע לידי עיבוד סופי אל החוק.

ועכשיו, הערה פורמלית. יש תקדימים לכך שועדות מציעות הצעת חוק או נציגי כל הסיעות, אבל עוד לא קרה שועדה מבקש מהכנסת סמכות או רשות להציע הצעת חוק, כיוון שיש לה רשות זו. שנית, כיוון שאני מוכרח לראות בטובא זה לא פתרון פרוצדורלי אלא רצון להכבדה פרוצדורלית אני אשוב ואציע לקריאה ראשונה הצעת חוק טובה יותר. במקרה הטוב, הכנסת תאמר שגם הצעה זו תועבר לועדה כחומר, על מנת שהועדה תעבדו. אבל אני מטיל ספק בכך אם זה הגיוני ופורמלי שהועדה תאמר לכנסת שהיא מכירה בעקרון מסויים, אבל כיוון שפרטי הסעיפים אינם מוצאים חן בעיני היא מבקשת רשות להציע הצעה אחרת. הרי מטילא יש לועדה סמכות לשנות כל הצעת חוק.

אני רוצה לומר שהועדה נהגה בי באופן בלתי חברי כאשר ניגשה לדון בהצעה בהעדר. אני מבקש שהועדה תצביע סחוט בנוכחותי ותחליט על חירוב עקרוני של העניין, מתוך הודעת היו"ר שסעיפי ההצעה מצריכים עבוד סחוט.

היו"ר ס. בנטוב: הצעה זו שאתה מציע הצעתי אני, והיא לא בתקבלה. בתקבל דבר שאינו מתאים לתקנון. לפי התקנון אנו צריכים להחליט אם להסליף על קיום קריאה ראשונה בהצעה זו או לא.

אחר כך עומדת השאלה - אם לועדה יש זכות להציע הצעה. אם הועדה תחליט להציע הצעה, זו תהיה הצעת הועדה ולא הצעת סר כהן. ואז אתה צריך להחליט אם אתה לוקח בחזרה את הצעתך, או שישנן שתי הצעות פלליות. אם הועדה תציע הצעה, ברור כי היא לא תסליף על קיום קריאה ראשונה בהצעת סר כהן.

אני מפקפק אם תפקיד הועדה להציע הצעת חוק ביזמתה היא. הייתי רוצה לטמוע מהיועץ המשפטי מה דינה של הצעת ועדה, האם דינה כדין הצעה של כל חבר כנסת, שהכנסת יכולה להורידה מסדר היום. אם אין כל הבדל בין הצעת ועדה ובין הצעת חבר כנסת, אני מציע שהועדה לא תציע הצעה.

מר קיטרון: אני יכול לומר שהיו תקדימים לכך בוועדת הכספים שהציעה הצעת תיקונים לחוק סבקר הסדינה. חוץ מההבדל המעטה, שבמקרה כזה הכנסת מאשרת הצעה זו כי אם כל הועדה מסליפה, הכנסת מאשרת, אין הבדל משפטי בין הצעה הסוגסת על ידי ועדה ובין הצעה הסוגסת על ידי חבר כנסת פלוני.

א. כהן: הייתי שמח אילו להצעת המקורית היו מצטרפים איש איש מכל סיעה, ואז אפשר היה להעביר את ההצעה לקריאה ראשונה בכנסת לא בתור הצעת חבר הכנסת כהן, אלא בתור הצעה של חברי מלה ואלה.

ט. לביא: אני מציע שהועדה תציע הצעת חוק ביזמתה היא.

י. יונאי: אני תומך בהצעת סר כהן שיבוא בדברים עם עוד כמה חברי ונטמס תוגס ההצעה לקריאה ראשונה.

היו"ר ס. בנטוב: אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות.

ה צ ב ע ה

הצעת סר לביא - נדחתה

נתקבלה הצעת סר כהן, שהצעה תוגס על ידו ועל ידי נציגי הסיעות.

היו"ר ט. בנטוב:
אנו עוברים לסעיף ב' בסדר היום - חברות
הסקריפ והיבוא ללא תשלום. אני מניח שכל
חברי הוועדה קבלו את הדו"ח של ד"ר פיקר. אני מציע שנאסע מד"ר פיקר
הרצאה תמציתית בעיקר על חברות הסקריפ וגם על הרקע הכללי של היבוא
ללא תשלום.

ד"ר פיקר:
הערה מוקדמת: הדו"ח הזה הוכן לאחר דיון
קצר בוועדת הסריפ הכלכליים על שאלת הסקריפ
וגם בעקבות דיונים שהתקיימו במסך הטבה על היבוא ללא תשלום. נתבקשתי
לברר את העובדות, ובמידה שמתבררות המלצות, להציע המלצות. הדו"ח
טרם עמד לדיון בוועדת הסריפ הכלכליים, והוא מהווה רק חיבור שלי שאינו
מקיף את עמדת הממשלה ואף אחד מהסריפ הנוגעים בדבר. בציגו מסדר האוצר
ומסדר המסחר והתעשייה הודיעו במהלך הדיונים על ועדת הכספים שתחילה
לדון בדבר, שמטרתהם טרם סיכמו את עמדותיהם. אין לראות מפוא בדו"ח זה
הצעה של הממשלה בכל צורה שהיא.

לפי בקשת היו"ר אגע תחילה בשאלת הקריפ
ואחר כך בשאלת היבוא ללא תשלום. למעשה הסקריפיים מהווים חלק בלתי
נפרד מהבעיה הכוללת של היבוא ללא תשלום; יש להם היקף ומסקל ביכרים,
ולפי הרושם מסקל סכריע; כי אחרי הכל זה דבר שאנו מרגישים בו.

מה הניע את ועדת הסריפ הכלכליים לעודד
את השאלה מחדש, שאלה שלמעשה עומדת בויכוח באופן מתמיד? היה זה הדו"ח
החישובי של מספקה במסדיה ביכרים, בחנויות רבות ברחובות העיר, אספקה
שכל אחד יודע שהיא תוצרת חוץ ואין מקציבים בעבורה מטבע חוץ; אנשים
רבים יודעים שיטנם חוקים שלמעשה אוסרים את הסיווק והמסחר במצרכים
אלה. ועל כן יש בזה משהו סתירה הן לגבי המצב המסקי שאינו הולט תופעה
זו, והן לגבי המצב החוקי. נוצרה אפוא הרגשה מוצדקת, לדעתי, שיש
סקום לבנות לחפש דרך לתיקון הדבר.

מהי ההיסטוריה של הסקריפיים? בתקופה מסויימת,
כאשר הורגש מחסור במצרכי מזון מתוצרת מקומי, וכאשר פותחה יזמה מצד
כל מיני חברות שעסקו במסלוח חבילות באירופה, לארגן גם מסלוח חבילות
לישראל, ניתן אישור של מוסדות הממשלה, חלק בהתלהבות וחלק בפחות
התלהבות. והעניין הסתרח איך שהוא בארץ, ולמספר גופים נתנה אפשרות
למסלוח יטיר של חבילות מזון על רקע מסחר עם היעילות הכרוכה בארגון
יותר מסוכלל של אפשרות בחירת מזון, הוזלה מסויימת, כי מסלוח כל חבילה
יקר יותר מאשר מסלוח סחרי של מטען. נתנה גם אפשרות לפתיחת חנויות
שבהן אפשר לקנות מצרכים על פי תעודות. הדבר הת יל כדבר כנה המשקף את
רצון הקרובים בחו"ל לשלוח לקרוביהם בארץ מצרכי מזון כדי לעזור לו במצוקתו.
זה - ואפשר לחלוק על כך - ענה לצרכים לגטימיים של האוכלוסייה, על כל
פניה היה קשה לשלול זאת כאשר הממשלה הרגישה שאין ביכולתה לטפק רמת
מזונות שחלק מהצבור היה רגיל לה.

התחיל דבר כנה, אך הוא התפתח מהר מאד לעסק
שמעבר ללגטימיות הבסיסית הזאת, וקודם כל מתוך מניעים עסקיים של אלה
שפתחו את העסקים האלה, שבאופן טבעי היו מעוניינים להרחיב את העסק, ועל
מנת להרחיב את העסק צריך היה ליצור שוק בחו"ל וכדי ליצור שוק זה צריך
היה להגדיל את העמולת רעב מצד אחד ולעודד את העניין בארץ מצד שני. בשנת
1951 היינו עדים לתעמולה מזיקה מאד למשק המדינה.

ניסו באמצעים אדמיניסטרטיביים לשמור במידה מסויימת
על הבטיח הליגלי של הדבר, למנוע במסגרת זו הברחת מטבע. הייתי קשור בעניין
זה בתקף תפקידי הקודמים, ואינני יכול לסעוך שהיתה הצלחה גדולה מאד
בעניין זה. היתה הצלחה מסויימת בעניין הפיקוח על אי-ניצול לרעה. אני חושב
שלא אגזיח את אומר שב-1950/51, כל זמן שהיתה מסגרת מפקחת, הניצול לרעה
לא עבר על 20-30 אחוז מהמחזור. אבל זה מספר שקשה לברר אותו ולנמק אותו,
ה מספר שמבוטט יותר על ניחושים.

בשנת 1951 היתה נטייה לגישה יותר ידליון הק
לשאלת הסקרים והן לאלו יבוא עולים ודבר זה החבטא בתורת הרצועות במידה
מסוימת ובטול הפיקוח. אפשר להגיד כי במחצית השניה של 1952 חלה התפתחות
מהירה של הגדלת החלק הבלתי-ליגבלי בטוח הסקרים. פירוש הדבר שחלק ניכר
מאותו יבוא שלכאורה הובא כמסלולי מתנות היווה מסלוח מסחרי שבאופן ישיר
עבר לשוק הסחור.

ש. לביא:

באיזה אחוז?

ד"ר פיקר:

30-40 אחוז, ושוב פעם זה רק ניהוש.
מתוך ראיית הטכנה הזאת - מצד אחד פגיעה במוטר,
הפרח החוק לאור הטמט, ומצד שני טכנה רצינית...

מ. חזני:

מה הפגיעה בחוק מבחינת המכירה?

ד"ר פיקר:

לפי פקודת הפיקוח על המזונות, מצרכי המזון הם בפיקוח
אלא אם המפקח על המזונות קבע אחרת. בשר, למשל,
הוא בפיקוח; אסור לחזור בו ואסור למכור אותו, וגם האיש הקונה את הבשר
הוא עברייני. מלבד בשר, אורז וסוכר אסור להביא אלא על פי הקצבת מטבע.
נוצרה אצלנו המחנה בין שפירה פלילית ובלתי-פלילית. זוהי שבירה. זה בניגוד
לחוק, ואם עושים זאת הרבה אנשים, אין זה משנה.

בשנת 1952, חוץ ראיית טכנות אלו, נעשה ניסיון
בטוח מוגבל להתגבר על טכנות אלו, והתנהל מ"מ עם חברות הסקרים, שהן הגורם
העיקרי בענין זה. וחורשו לי כאן לעמוד על מבנה ה ענין. 3 סוגי חברות
עוסקות בענין זה: חברות הסקרים, אותן חברות שמוכרות שוברים ומחזיקות
כאן חנויות ומאפשרות על פי תעודות אלו לקנות מצרכים. ישנן 4-5-6 חברות
כאלה. חלק מהן התמזגו. לכאורה ישנן 6 חברות, אבל פועלות רק 4. הסוג
השני, אלו הן חברות הקשורות בחוץ עם הממשלה - בחוזים אלה נקבעות
דרכי הפעולה - שמוחר להם להביא סחורות בטיטונות. הסוג השלישי אלו
הן חברות, שבדו"ח זה בני קורא לתן בשם "יתר החברות". חברות אלו מביאות
חבילות אינדובידואליות. יש יסוד להגיד בבטחון שתשעים אחוז מעסקות החברות
האלו הן עיסקות בלתי ליגליות. אלו הן חברות מביאות סחורות שבדרך
כלל עוברות באופן ישיר לטכנות. המטרה הוכיחה שחלק מהרישמות
של חברות אלו הוחק מרשימות הבוחרים לכנסת. ישנה חברת "קר" שמהונה סוג
מיוחד במינו, שעוסקת אך ורק בחבילות טטנדורטיות, ומביאה את הסחורות
ארוזות באופן טטנדורטיו בחור חברה היא אינה עוסקת בעסקים בלתי כשרים,
אבל היא משמשת יודעין צנור להעברת מטפים. היא מטכמה למכור לאדם באמריקה
תעודות באלף דולר. אין להניח שאדם קונה תעודות בכזה כזה בבת אחת,
על כל פנים, אין להניח שזה מקרה יומיומי. והיא מטכמה למסור כאן לאדם
100 חבילות בבת אחת. פירוש הדבר שהיא משמשת צנור להברחת כסף.

א. כהן:

אם חייבט מעביר רשימה, אין זו הברחה.

ד"ר פיקר:

יכול להיות, אשר לצד הפילנטרופי של חברה זו,

האמת היא שחברה זו החלה לפעול כחברה לאחר
מלחמת העולם השנייה באירופה. לאחר שהמטרה שלשמה קמה החברה נעלמה פחות
או יותר, המנגנון הקיים מעוניין בהמשך פעולות החברה, והיא ממשיכה
בפעולותיה ונושאת את עצמה לא רע. במידה שישנה רוחיחה לפי המאזנים,
הם מוקדשים, לפי טענות, ובמידה ניכרת זה נכון, למטרות סוציאליות. גם
בארץ הם נוהגים מתנות, וזה מטכמם ב-50,000-60,000 דולר לשנה. פעולתם
נעשית על ידי הזמנת אנשים לתת תעודות חנם. כל זמן שהרשימו להם לעשות
זאת, עשו זאת על ידי תעמולת רעב. כאשר לחצנו עליהם להפסיק, מקור זה
נטתם.

ובכן, אמרתי כי במחצית השניה של 1952 נעשה
ניסיון להתגבר על טכנות אלו, והתגבשה הצעה שאמרה להפסיק את הפעולות
של "יתר החברות" מתוך הנחה שחלק מכריע מפעולתם בין כה אינו כנה, ובמידה
שיש בזה גרעין כנה, נשארו לו הדרך של הדאר. ברוב ארצות אירופה אין קושי
לקנות סקרים ולשלח בעבורו בדולרים. אתחברות הסקרים לארגן במטרת
אחידה ולהגביל את פעולותיהם למשלוח מתנות בלבד. אשר לחברת "קר" לא
נמצא לה פתרון.

למעשה על רקע זה נעשה ההסכם עם כל החברות, לאחר מו"מ מייגע, הסכם שנחתם ולא בוצע על ידינו, כי היו חלופי גברא במשרד המסחר והתעשייה והתגבשה דעה שנוח יותר להתכר על הדבר על ידי יצירות התחרות חשאית בין החברות.

האם לא הקימו קרטל?
ש. לביא:

לא, אבל יש ביניהם הבנה בענין המחירים.
ד"ר פיקר:

מה המצב כיום? ההתפתחות בכיוון העברת משקל הכובד מעסק כנה לעסק בלתי כנה בולטת ביותר. נטיית לחשב מהו ההיקף הכולל של העסקים ובחון זה מה היקף העסק הכנה. אשר להיקף הכולל, המסקנה של החשובים המבוטחים על חקר המשרדים הנוגעים בדבר - הוא מבטיח ל-7,5-8 מליון דולר בסיס ציף לונה. אשר לחלק הכנה, נטוה את ההיקף הנוכחי עם ההיקף של 1950 וננוח שב-1950 העסק היה כנה. מותר לנו להניח שהעסק הכנה לא גדל, יתכן מאד שהוא ירד. על כל פנים יש טברה חזקה הוא ירד במידה זיכרת מאז. על זה מושתתת הערכתי כאשר אני אומר, שבמסגרת ה-8 המליון דולר לא יותר מאשר 2-3 מליון דולר מהווים עיקר כנה, והשאר עולה למדינה מטבע חוץ.

לפני שאגע בהמלצות הדו"ח, ברצוני לנגוע בשאלת ה-42,5 אחוז. כאשר ניתן אישור לחברות הסקרים, נאמר להן: אתם תמכרו תעודות, עבור התעודות משלמים לכם 10 דולר. תפקידם להביא את התעודות ולטווק אותן כאן. אנו דורשים: א) את הוצאותיכם בארץ, הוצאות מינהליות ומכס, לשלם בדולרים, ולשם כך להמיר דולרים באוצר: ב) אנו דורשים מכך חלק מהתעודות לקנות בארץ - טוקולד, לפתנים, בסר. נעשתה הערכה, טובה או לא, שאם יזרשו מהם להעביר מהערך הנומינלי של התעודות שהופאו 42,5 אחוז זה צריך פחות או יותר לכסות את הארכי בדולרים. תקופה מוויימת קיימו החברה הוראה זו, ותקופה מוויימת לא קיימו. במרץ 1954 הם היו חייבים על חשבון המרת דולרים 700 אלף דולר.

היו"ר מ. בנטוב:
מה הייתה הפרוצדורה בענין זה, האם החברות הגישו דוחו"ת?

ד"ר פיקר:
כן. זה נעשה כחשאי לדוחו"ת שהגישו החברות, שכמובן ניתן לבדוק אותם, על ידי בדיקה שוטפת של משרד המסחר והתעשייה. הטפול הזה הראה כמידה ניכרת ניצול לרעה על ידי החברות, שמות כפוליות וכו'. המטרה עסקה בזה. מה פעמים. היא גילתה זיופים גדולים כלי כל חכמה והתאמצות רבה, הייתי אומר אפילו בזלזול.

היו"ר מ. בנטוב:
מה היה הטיקוח על היקף היבוא של החברות?

ד"ר פיקר:
הן חויבו למיזר ומשרדו דו"ח בנושיו על המחזור.

כיצד עומדת הבטיח כיום, ומה הן האפשרויות להתגבר עליה? אשר למסגרת הכנה של מליון או שני מליון דולר, אותם נימוקים שהיו קיימים לגביהם בעבר, קיימים גם כיום. קשה להגיד שמחנה כנה, את היא בדוקה, היא אטור. ועל כן הכוונה היא, להתיר מזון כמתנות במסגרת מובטחת. המסגרת המובטחת נראית לי בצורת האחדת החברות במסגרת אחת, לפי התכנית של 1952 שלא נתגשמה. בדו"ח ניתן פירוט על מבנה מסגרת זו ובקורת עצמית למניעת ניצול לרעה.

אשר ל"יתר החברות" הפועלות על פי הפרח חוקי המטבע הזר ויתר חוקים הנוגעים לסיווק מזון, נראה לי שאין ברירה מאשר אישור מוחלט. ואש נשאלת השאלה - מה יקרה. מגיע היום מזון בגבולות של 7-8 מליון דולר. יורשה רק יהוא מתנות כנות בשני מליון דולר. אם כן, יוצר גרעון של כמות מזון ב-5-68 מליון דולר שהיום אוכלת האוכלוסייה. אפשר לעשות זאת. אבל אני מציע דבר אחר, ולא מפני שאני חושב שזה דבר טוב ומותאם למצב המטקי של המדינה. אבל אשר הממשלה תצטרך לחשוב מה עליה לעשות, היא תצטרך לקחת בחשבון לא רק דיקטט של הלב או השקת עולם, אלא של המציאות. והמציאות היא שיטנו צבור שיט לו דרישות, והרגלים וכל מיני נורמים שאין להתעלם מהם כאשר אתה בא לקבוא הסדר לעתיד. אבל הסדר זה צריך להשתלב במצב הכללי, ובמידת האפשר למנוע את הנזק הכלכלי החמור הנובע מהמצי הנוכחי.

לכך היה ההצעה, אותו גרעון של 5 מליון דולר
למצוא לו כיטוי חלקי על ידי יצוא ירוק חפשי למוצרי מזון מותרות במחירי
גבוהים.

ש. לביא: מה יקרה אם נאסור לגמרי את הסקריפית, יהיה רעב
בארץ?

ד"ר פיקר: אני חושב שלא. אני בטוח שגם ב-1949 לא היה רעב.

בכמה מלפטים אגיד את הסימניו האופייניים של
השוק החפשי המוצע. הנימוק הוא למלא דרישות והרגל קיימים. היות היבוא
נעשה על ידי העברת מטבע חוץ לפי שער של 2,5 לירות הדולר בשעה שהשוק
שהער הרשמי הוא 1,8 ל"י. האיש ימכור את הדולרים ומקבל 2,5 לירות
במקום 1,8 ל"י שהיה מקבל אילו היה מוכר את הדולרים לאוצר. את ה-700
פרוטה יכול להרוויח הטוחר וגם האיש הקונה. אם הממשלה תקציב למטרה זו
2,5-3 מליון דולר, תמכור את הדולר ב-1,8 ל"י. את המחיר הנוכחי מבוטא
על שער חליפין של 2,5 ל"י יהיה זה שטותי א' אותו הפרש של 700 פרוטה
לא יכנס לקופת המדינה. לכאורה זה יקבל טובי על ידי המכר. זאת אומרת
אטל מכס של 40 אחוז לשם כיטוי אותו הפרש.

אם יוצאים מהנחה שמוציאים מהשוק 5-6 מליון דולר
אטפיקה ומטפיקים רק 2,5-3 מליון דולר, נשאר גרעון של 2-3 מליון דולר
הלווץ של השוק, ואם יוקטן ההיצע יעלו המחיר, ושוב מיישמו ירוויח אותו
הפרש. העאלה - איך להחגבר על כך? היבוא כפי שמוצע עלול להיות יעיל
יותר, ועבור אותם 2,5 מליון דולר יובאו תחורות בשווי של 3,5-4 מליון
דולר. לא יביאו קפה טחון וארוז, אלא יביאו פולי קפה ויטחנו אותם כאן.
שנית, מטקל המטבע המקומי בענין יגדל. יחד עם זאת אפשר לצמצם את הספר
התחורות, נניח, תפוחי עץ לא יהיו בתפריט זה. הכסף שהאנשים הוציאו
על תפוחי עץ יוצא מהשוק ויכסיק ללחוף עליו.

אחרי הכל נשאר גרעון של 2 מליון דולר אטפיקה,
וגרעון זה לפי חוקי הכלכלה עלול להביא לידי עליית מחירים, שבה ירוויח
שוב הטוחר. לכן אני מציע, על מנת ליצור אותו איזון בין ההיצע והביקוש,
להעלות את המכס מעבר לארבעים אחוז. אני מציע גם להכניס יבוא זה למסגרת
של רשמי של יבואנים, רשמי של קמעונאים ויצרנים עם אגרות גבוהות, על
מנת ליצור על ידי כך את הסלקציה ולא על פי בחירה שרירותית. אבל אלה
הם כבר פרטים.

א. כהן: לפי דעתי קינה צורת הסקריפ היא הכרח לא רק

כלכלי-ישראלי, אלא הכרח של יחסי צבור ציוניים
ויהודיים. פולנו זוכרים את הצעקה נגד איסור מוחלט של חבילות שי בימי
דב יוסף. הדבר עורר אז מחאות כפולות, מצד אחד של בעלי העסקים ומצד שני
מצד אנשים בחו"ל. לא יתכן שמדינה תאסור דבר כזה, ובפרט מדינה הנמייאת
במצב של מחסור. והממשלה בדרך נענתה יצורה שתקל על קרובייה בחו"ל לשלוח
חבילות לקרוביהם בארץ.

אני חושב שד"ר פיקר העריך את ההקיף של הסקריפ
בונה - פיזה בצורה מנימליסטית.

ד"ר פיקר: במסגרת הסקריפ ההערה היא - 30 אחוז אמת
ובמסגרת כל יבוא המזון - 20 אחוז.

א. כהן: מחשבותי בענין זה הולכות בכיוון זה: א) לקיים

את ההיקף הנוכחי של המסחר לזמן מה, כי כיום יש
איזון בין הביקוש וההיצע, וכל הפרה של איזון זה תביא לשוק שחור והסמעות
שליליות שונות. ב) את רק אפשרי, הייתי מעדיף לעשות זאת ברג'ים ממשלתי,
אם אפשר להבטיח שברג'ים ממשלתי לא תהיינה מעילות.

לדעתי, תחורות אלו מסוג הסקריפית נתונות
לא רק כדי לקיימם רמת מזון לשכבה עליונה בארץ, היא נחוצה בראש וראשונה
למשק החירות, אלא גם כן ישנה דרך אחרת להבטיח את אטפיקת המזון לתירות.

כאשר מדברים על ארגון השיווק של הסקריפית,
אני רוצה להעיר תשומת לב הממשלה, שכיום מתפרנסים מאות מוכי גורל
ממכירת מצרכי הסקריפית.

ש. לביא: שאלתי מה יקרה אם נאסור לגמרי את הסקריפית.

ד"ר פיקר אמר שלא יהיה רעב בארץ. ואל תביאו
רעיון משנת 1949 כאשר באמת לא הייתה תוצרת מקומית בארץ. עכשו יש תוצרת
מקומית בשפע. לא אכנס עכשו בוויכוח בענין זה, אבל אני רוצה לומר, כי כל

דלת פתוחה בשטח זה נפרצת על ידי גנבים ורמאים, ועל כן צריך לטגור את כל הדלתות באופן הרמטי. גם את צרכי התיירות אפשר לספק מתוצרת מקומית. ארץ שאינה יוצרת אינה יכולה לתת מותרות. אני חושב שהתיירים צריכים לדעת שבארץ יש צנען וגם התיירות לא יצאו רעבים אם נאסור את הסקרופים. לדעתי צריך להפסיק גם את הסקרופים וגם את היבוא ללא תשלום.

ר. פלדמן:

שמחתי מאד ללמוד דברי ד"ר פיקר, כי כל מה שהוא מציע, הצעתי אני לממשלה עוד בשנת 1950. הודעתי שישנה תרה המוכנה לעשות את הדבר בקומיסיון של 10-15 אחוז, כלור - גם את ההפצה בחו"ל וגם את המכירה בארץ. אבל זו תהיה חברה ממסלחית. אני שמח שעכשו הגיעו לידי החברה זו.

מ. חזני:

שמעתי כי לפני שבועיים הוציאו רשיון לחברת סקרופים חדשה. הייתי מבקש לבדוק את הדבר. אך נכון הדבר, הרי זה מתמיה ביותר, כי אם זכינו על גורל החברות הקיימות, כיצד מוציאים רשיון לחברה חדשה?

האם החוזה הקיים עם החברות נתן לבטול? האם לא תעוררנה בעיות מספטיות על ידי בטול החוזה?

י. אורי:

ברצוני לדעת איזה טכום מתוך ההיקף הכללי של פעולות הט קריף נכנס לקופת המדינה. אני נתקלתי בחו"ל לא פעם בעניין זה. אינני רוצה לדבר על העמולת הרעב, אבל כאשר פונים ליהודים שיתרמו למגביה, טענתם היא: שלחתי סקרופ לישראל. לי נדמה שהדבר מזיק למגביה. הייתי רואה לדעת מהי דעתך על כך.

ע. מימון:

האם סקרופים הלה איננה משפיעים על האינדקס? לי נדמה שסקרופים הלה מקפחים את תוצרת הארץ, ונתקלתי בעובדה זו אצל משפחה אחת שקבלה עוף בקופטאות, בו בזמן שיכלה לקנות עוף מתוצרת הארץ.

היו"ר מ. בנטוב:

לפי דבריו 6 מליון דולר מההיקף הכללי של 8 מליון דולר זה כסף מוברח. פירוש הדבר שאפשר להגיד שמשנת 1952 עד היום עלה לנו הדבר כ-12 מליון דולר. הייתי רוצה לדעת כמה כסף הוברח לפי דעתך בצורה אחרת של יבוא.

האם אחזו באמצעים מספטיים נגד מיטהו, בין פרטיה, בין חברות ומתכוכים בקשר לכל בעיית הסקרופים והחבילות?

האם אפשר לדעת כמה מינון יצאו חברות הסקרופים בשנתיים האחרונות?

מ. חזני:

עד כמה שידוע לי, יינם עוד שני מקורות המזינים את המוק הזה - יבוא עולים והברחות על ידי ימאים. אני שואל - מהי הדרך לטחום שתי פירצות אלו - עולים וימאים?

ד"ר פיקר:

לשאלת יחסי הצבור, והקטר בין יחסי הצבור והתרת יבוא חבילות, נכון הדבר שבדינונים בעניין זה נתקלו מפעם לפעם בהתנגדות שאפשר לזקוף אותה על חשבון יחסי צבור. הייתה הרגשה ודי מבוטסת, שהצבור הרחב רוצה במשלוח חבילות על ידי קרובים. הצעקה שקמה בעניין זה באה מצד גופים המעוניינים בדבר מבחינה עיסקית. אם המדובר על הגבלות ביבוא, אני חושב שישראל היא הרבה יותר ליברלית ביחס לפיקוח על יבוא ומכס מאשר ארצות הברית.

אם לקחת איזו דוגמה מההיסטוריה בשטח זה, אנגליה היא הדוגמה, ובאנגליה היה משטר צנע במשך תקופה ממושכת מלווה במשלוחי שי, ואנגליה הכבידה מאד על אי-ניצול המשאבים המטגרת הזאת: (א) להברחת מטבע חוץ; (ב) דבר חשוב יותר - לאד החבילות של הדבר.

אשר להסדרת העניין בצורת רג'ים ממלתי, אני בדרך כלל מאמין ברג'ים ממלתי, אני חושב שזה עלול להיות יעיל יותר. אבל יש לי חששות רציניים אם הממשלה צריכה להיות קשורה בעניין זה. יש לי הרושם שמוטב בעניין זה, שיש בו טפיקות מבחינה חברתית ומוסרית, לא לזהותו עם הגושפנקא של חברה ממלתי, תוך ויתור על יעילות מסויימת. הייתי מיישץ אפוא להשאיר זאת בידי הרג'ים פרטיים.

אשר לבעיית הרוכלים מוכי הגורל, זוהי בעיה סוציאלית חסובה, אבל אינני חושב שאפשר בצורה כזאת לפתור אותה. יש צורה שדבר זה עלול לעודד יותר פרודוקטיביות של הצבור.

אשר לסאלה, אני יטחמו אותן פירצות שדרכן באה הסחורה, את אותן כסף היה בין כה לארץ - זוהי סאלה קשה במקצת. עסקתי בזה בחלק הראשון של הדו"ח. אני סבור שחלק מהכסף היה בא בלאו הכי. לא הייתי בטוח באמריקה שחלק ניכר מהמטבע החוץ היה נכנס לארץ אילולא היה לנו נסיון מעשי. בשנה האחרונה הוגבל היבוא ללא השלוח. במידה שהייתה ליברליות מסויימת בתקופה הקודמת, זה הוגבל, וישנה סימנייה די מבוטטת שבאותה תקופה עלו הטכומים שהומרו במזומנים באוצר. מותר להניח אפוא, שאם חסגר הפירצה הזאת ועוד שורה נוספת של פרצות, כסף זה עלול לבוא במזומנים.

אשר למסלוח חבילות בזואר, הרי מבחינת הפיקוח זה מפליץ את אפשרויות הפיקוח. זה עלול לפתח את העניין בממדיים לאין עליהם שום שליטה והאוצר לא יקבל מכך שום דבר.

אשר לסאלת מר אורי, המטפריים שסאלת עליהם, ישנה בדו"ח. אני מסכים שלטקריטיים יש השפעה ניכרת על המגביות בחו"ל.

לסאלת הגב' מימון, אין כל השפעה על הטקריטיים על האינדקס. אבל ישנה טכנה, כאשר יהיה שוק חפשי, שאנטי האינדקס יטענו שזה צריך להשתקף באינדקס.

אשר להשפעה על תוצרת הארץ, אין טפק שאם מישהו חי על תקציב מוגבל, לאחר הוא מוציא 5 אחוז מתקציבו על קפה או בשר, הוא מוציא פחות על ירקוח. דבר זה מצדיק הגבלות וייקור לפי הכלל המקובל של ייקור תוצרת חוץ למען אי-פגיעה בתוצרת הארץ.

אשר להפסד שנגרם על ידי כך למשק, אותם 8 מליון לירות שמהם 1-2 מליון כשרים, מורידים את הסכום המזכיר ל-5,6 מליון דולר. כן כסף לזה יש מליון וחצי דולר יוג פרופיט. כך שאפשר להגיד שההפסד השנתי בקצב הנוכחי של היבוא הוא מטביב ל-5 מליון דולר, והיות ובשנה שעברה היה זה קצת פחות, אפשר לומר שבסך הכל ההפסד הוא בין 7 ל-8 מליון דולר ולא 12 מליון דולר כפי שאמרנו בנסוב.

אשר ליבוא ללא השלוח בצורה כוללת, אינני מעיז להגיד אף מספר, כי המספר שאני רוצה להגיד הוא גדול מאד. אפשר לדבר על 15 מליון דולר לשנה. אבל כאן אפשר לבוא בטענה מוצדקת, שאותו יבוא מכסה מצרכים חיוניים שאחרת האוצר היה מוכרח לכסותם, כך שכל נסיון לדייק כאן נתקל בקשיים.

אשר לאעזייה משפטיים, אני חושש מאד שכאן תמצב רע. נתגלו עבירות קשות, ולא רק נתגלו, אלא הוכחו, הוכחו תיקים יפאם. הם נטגרו.

אשר למטיים שיולמו על ידי החברות, לא ידוע לי על כך. בזמן הכנת הדו"ח שאלתי את בשלי החברות ומתברר שהן משלמות מעט מאד. אני מנסה בהצעת לפתור גם שאלה זו. אני מכניס אפילו טכום מסוייב שהאוצר צריך לקבל את הדבר יוכנס למטגרת מטודרת.

אשר ליבוא על ידי עולים, שאלה זו ירדה מעל הפרק קודם כל בגלל זרם העולים הקטן, ושנית, ישנה צנורות נוחים יותר, למה להטריח את העולים כאשר אפשר לעשות זאת בצורה קלה יותר? לכך אין זה מהווה יותר בעיה. אשר לימאים, אני מדבר על כך בדו"ח בסעיף מיוחד

ואפשר לקרוא ז.ח.

אשר לבטול החוזים, החוזים קובעים הוצאה מוקדמת של 6 חדשים על בטול החוזה. אני טבור שאין חברה, שבגלל עבירותיה הטכניות אי אפשר לבטל את החוזה מהיום למחר.

באוקטובר נתן רשיון לחברה חדשה. פרטיה על

כך אינני יודע.

מי נותן את הרשיונות?

היו"ר מ. מ. בנטוב:

מירד המסחר והתעשייה.

ד"ר פיקר:

אני מודה לד"ר פיקר. אנו נעבור על הדו"ח ועוד נחזור לענין זה באחת הישיבות הקרובות.

היו"ר מ. מ. בנטוב:

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30